Forkurs IN1900, IN-KJM1900, IN-GEO1900, BIOS1101

DAG 1: OPERATIVSYSTEMER OG FILE-MANAGEMENT

TIMOTHBJ@UIO.NO

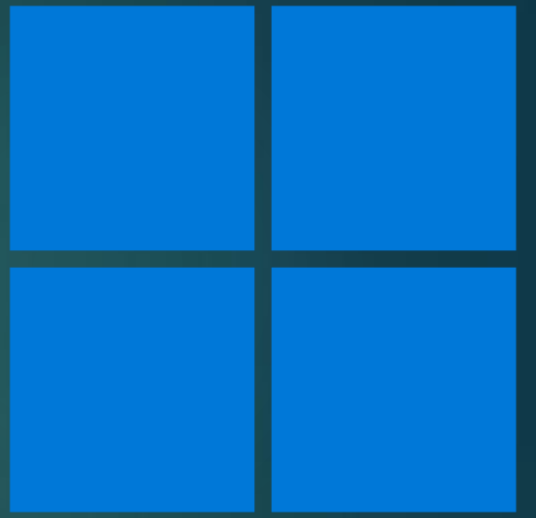
Litt om forkurset

- Dag 1
  - Generelt om datamaskiner
  - Forkunnskapstest
- Dag 2
  - Bruk av terminalen
  - Litt om python og utviklingsverktøy

Operativsystem (OS)

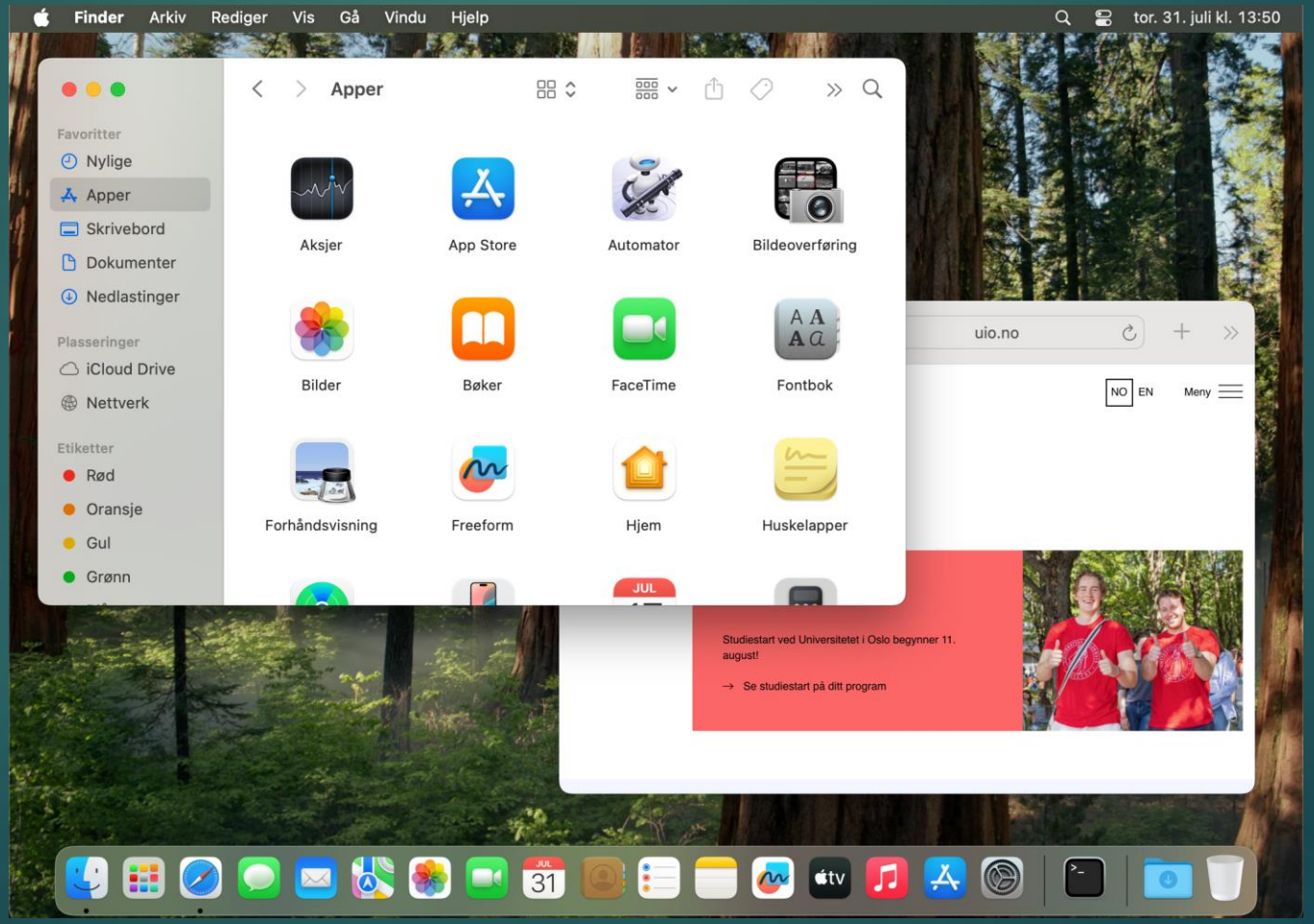
- Hovedprogrammet ("nervesystemet") som styrer datamaskinen
- Bestemmer hvordan ting ser ut og fungerer
- Noen applikasjoner har ulik installasjonsprosess avhengig av OS
- Hva maskinen kan gjøre og hvilke programmer som er tilgjengelig avhenger av hvilket OS maskinen har

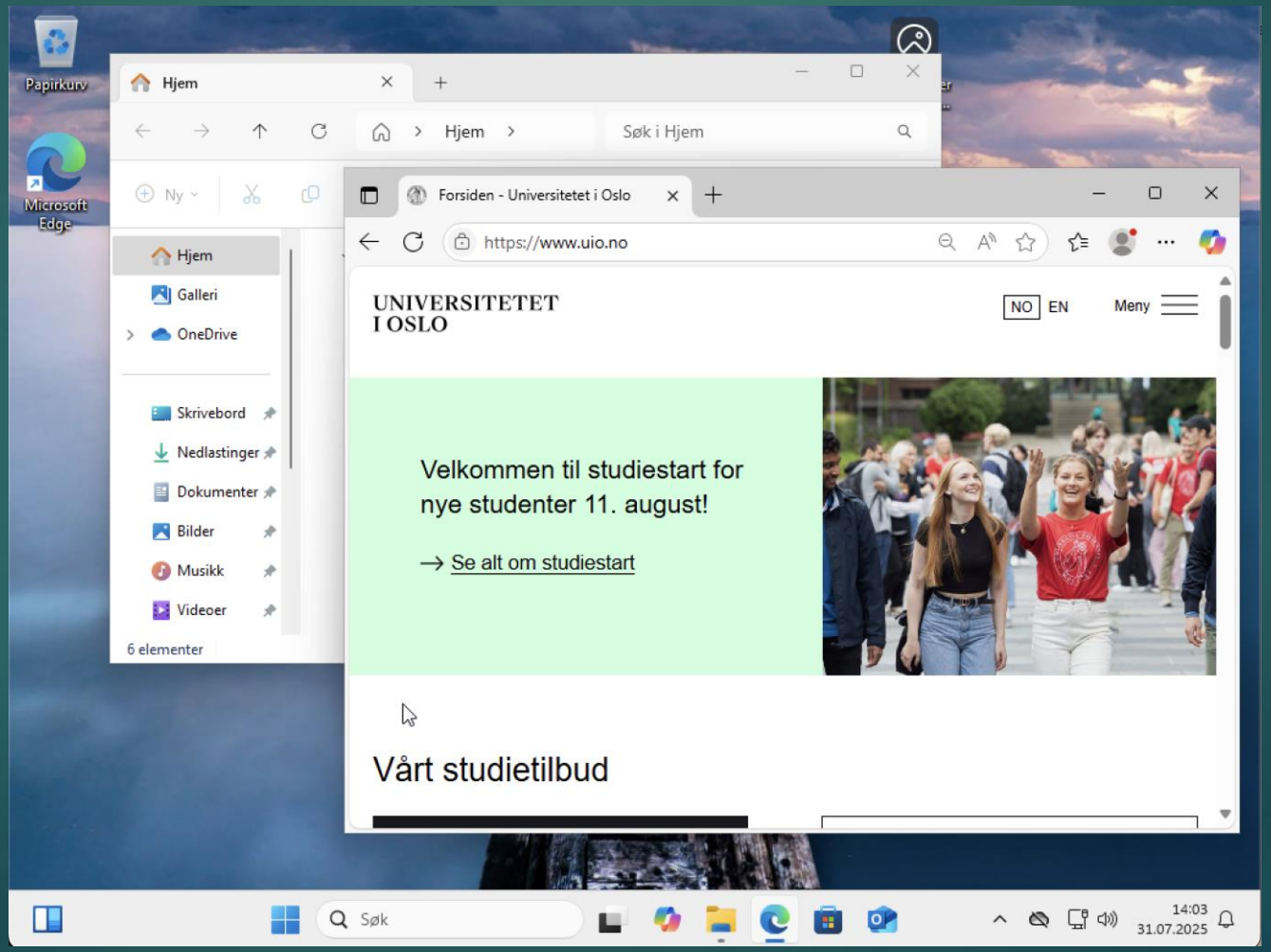

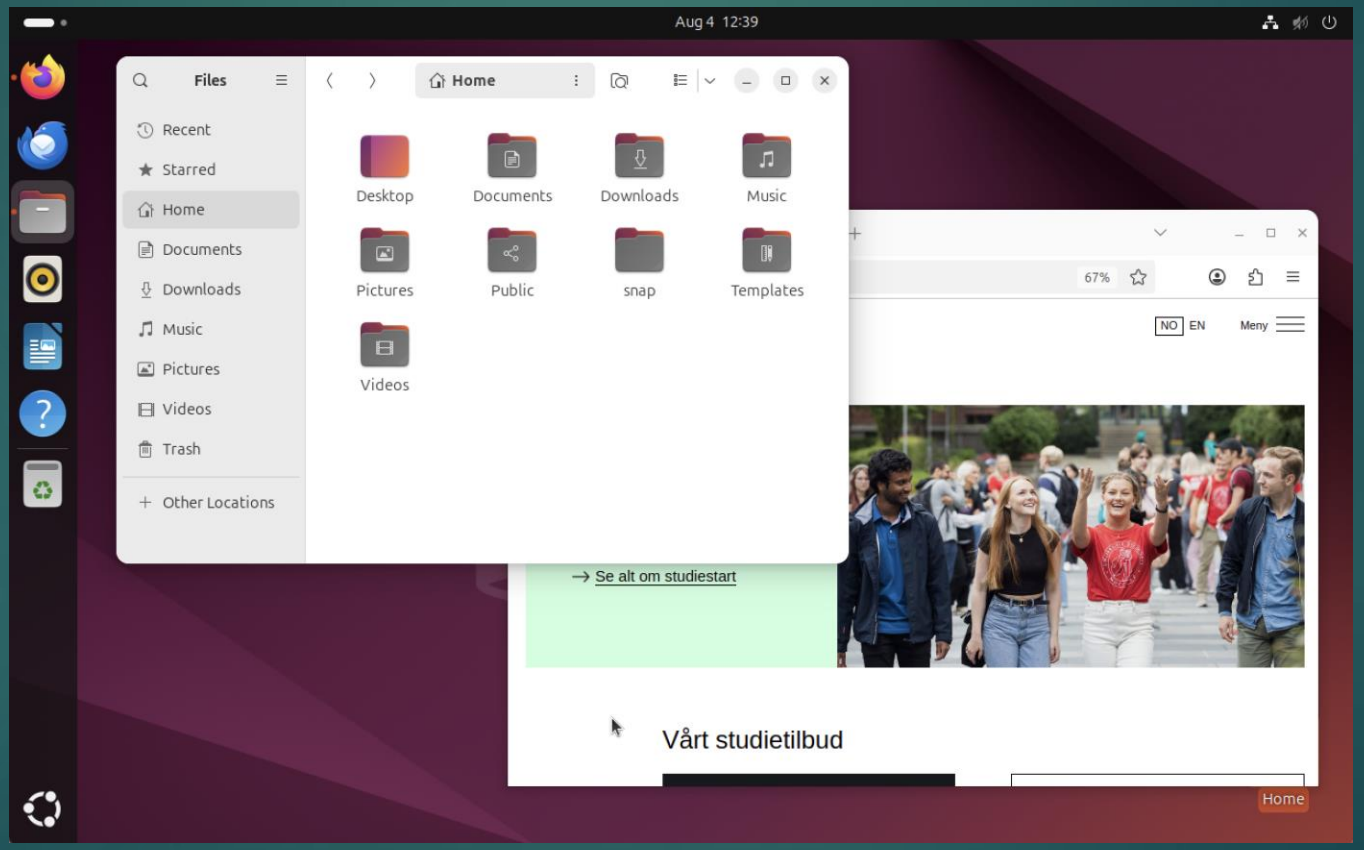
MacOS

Finder Arkiv Rediger Vis Gå Vindu Hjelp
tor. 31. juli kl. 13:50
Apper
Favoritter
Nylige
Apper
Skrivebord
Dokumenter
Nedlastinger
Plasseringer
iCloud Drive
Nettverk
Etiketter
Rød
Oransje
Gul
Grønn
Aksjer
App Store
Automator
Bildeoverføring
Bilder
Bøker
FaceTime
Fontbok
Forhåndsvisning
Freeform
Hjem
Huskelapper
uio.no
NO EN
Meny
Studiestart ved Universitetet i Oslo begynner 11. august!
→ Se studiestart på ditt program

Windows

Papirkurv
Microsoft Edge
Hjem
Søk i Hjem
Ny
Hjem
Galleri
OneDrive
Skrivebord
Nedlastinger
Dokumenter
Bilder
Musikk
Videoer
6 elementer
Forsiden - Universitetet i Oslo
https://www.uio.no
UNIVERSITETET I OSLO
NO EN
Meny
Velkommen til studiestart for nye studenter 11. august!
→ Se alt om studiestart
Vårt studietilbud
Søk
14:03
31.07.2025

Linux

Aug 4 12:39
Files
Home
Recent
Starred
Home
Documents
Downloads
Music
Pictures
Videos
Trash
Other Locations
Desktop
Documents
Downloads
Music
Pictures
Public
snap
Templates
Videos
67%
NO EN
Meny
→ Se alt om studiestart
Vårt studietilbud
Home

Hvor ligger ting på maskinen?

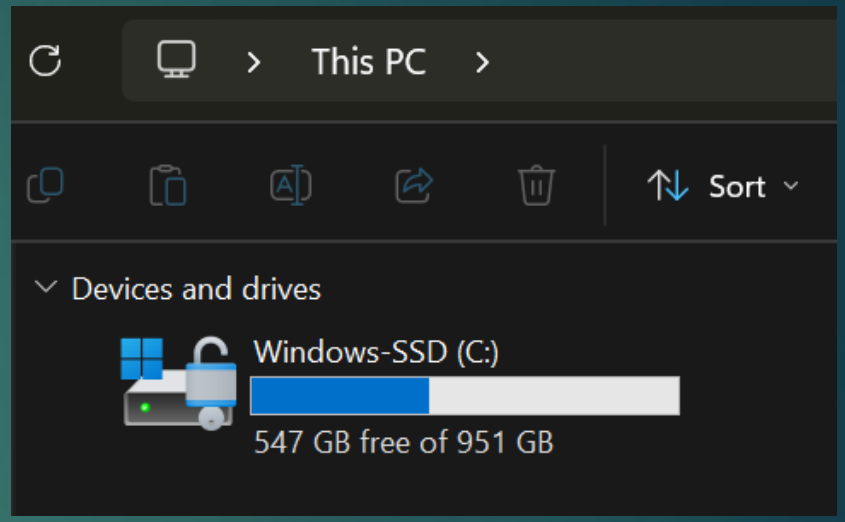
- En datamaskin har en eller flere interne disker hvor filer og programmer ligger
- Det finnes også eksterne disker som kan plugges inn i maskinen
  - Kan brukes til kopiering av filer mellom maskiner
  - Kan brukes for backup dersom noe skjer!

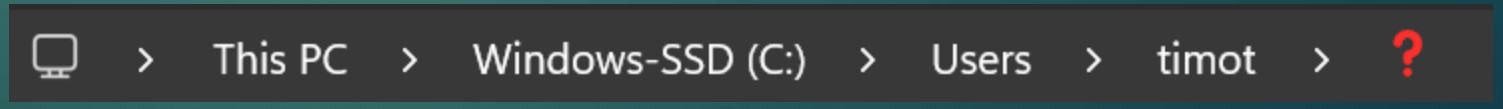

Hvordan ser jeg filene mine?

- Maskinen har et filsystem, som består av mapper og filer
- File manager for oversikt over filsystemet
  - File Explorer – Windows
  - Finder – Mac
- Kan aksessere hele disken
- Mest relevant er brukerfiler

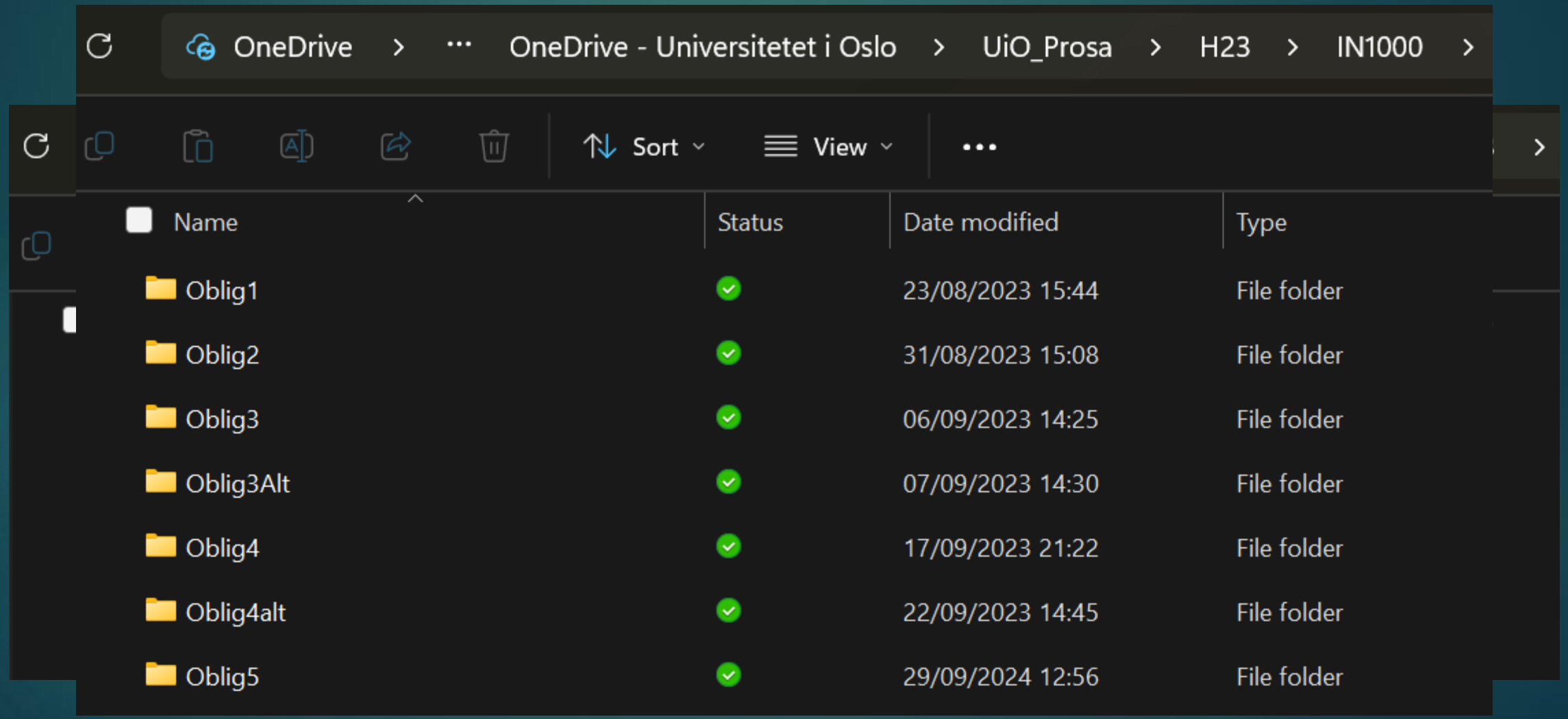

Når du jobber med filer: Lagre ofte og ta backups!

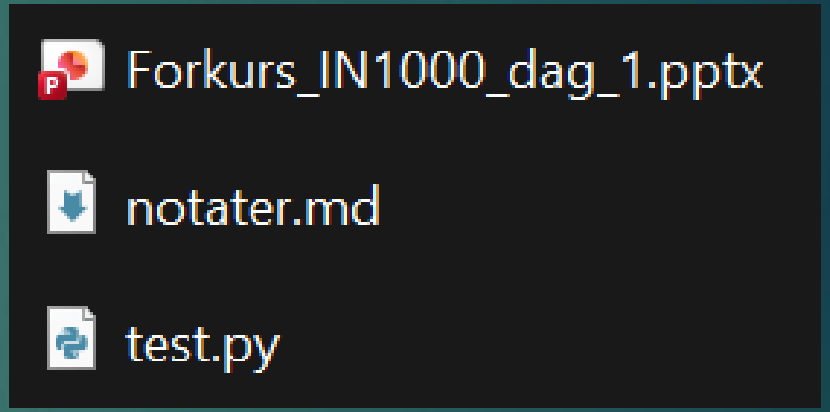
- Fort gjort å miste mange timers arbeid på grunn av dumme feil
- Lagre filer ofte!
  - Microsoft applikasjoner – Skru på autosave
  - Ctrl + S for manuell lagring av filer (Windows)
  - Command + S for manuell lagring av filer (Mac)
- Ta sikkerhetskopi av ting du jobber med
  - Fysisk minnepinne (ekstern harddisk) – manuell kopi
  - Lagre på skytjeneste (for eksempel UiO OneDrive) – automatisk kopi over nett

Prøv å ha et strukturert filsystem

Filendinger

- Alle filer har en spesifikk type som bestemmes av filending
- For eksempel
  - Python - <filnavn>.py
  - Powerpoint - <filnavn>.pptx
  - Markdown - <filnavn>.md
- Noen OSer skjuler filendinger

Stier

- Alle filer og mapper har en sti som peker til dem.
- Består av mapper du må gå gjennom fra roten av disken for å finne frem.
- F.eks:
  - Mac/Linux: `/Users/timothy/Music/Geese-3D_Country/2122.flac`
  - Windows: `C:\Users\timothy\Music\Geese-3D_Country\2122.flac`
- Hvis du ikke har `/` på starten av stien, er den *relativ* til der man befinner seg på
  - F.eks, fra `Music` mappa vil stien til sangen være `Geese-3D_Country/2122.flac`

Bruk og misbruk av språkmodeller (LLMer)/KI som ChatGPT

- Ikke bruk KI som en snarvei til å gjøre oppgaver uten å lære noe. Det blir som å kopiere kode fra nettet uten å forstå hva den gjør.
- Du får ikke brukt KI på eksamen, da må du stole på det *du* har forstått – har du brukt KI som en krykke gjennom semesteret kommer du til å få det vanskelig
- Det er spesielt viktig at du øver deg på selv å finne feil i programmene dine uten hjelp – da lærer du bedre
- Noen emner vil kreve deklarasjon av eventuell KI-bruk
- OBS: KI er ofte upålitelig og tar feil – men likevel svært overbevisende. Dette er en skummel kombinasjon

Når du trenger hjelp:

- Spør en medstudent, man lærer av hverandre!
- Spør en gruppelærer (i gruppetimer eller labtimer)
- Spør på discourse: Nettforum for hvert emne hvor gruppelærere og forelesere står klare til å svare på spørsmål